

ШАТАЛІНА О. І.

студентка

АРТЮХ О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Суттєвим поштовхом до ефективного розвитку будь-якого вітчизняного підприємства, незалежно від форми власності є функціонування системи внутрішнього контролю. Однак на практиці виникає багато питань та проблем, які пов'язані не тільки з відсутністю практичного досвіду, а й теоретичних і законодавчих розробок і рекомендацій. Як відомо, внутрішній контроль присутній на кожному підприємстві (організації), але ефективність його забезпечується не завжди, що і обумовлює актуальність даної теми.

Так, невеликі підприємства часто не мають достатнього персоналу, матеріальних ресурсів і рівня знань управлінців для організації необхідної системи внутрішнього контролю. Великі підприємства, навіть володіючи достатньою базою, можуть бути погано керовані, і, як наслідок, досить великі витрати, понесені на організацію контролю, не дадуть бажаних результатів.

Проблемам розвитку внутрішнього контролю в Україні присвятили свої праці багато авторів, зокрема Гавришко І., Гриліцька А., Єгарміна В., Івануса Н., Сокін А., Футорангська Ю. та інші, але деякі проблеми залишаються недостатньо розкритими.

Метою статті є визначення основних проблем розвитку внутрішнього контролю та надання пропозицій щодо підвищення його ефективності і вирішення існуючих проблем.

Сучасні системи побудови внутрішнього контролю, які формуються відповідно до вимог як вітчизняних, так і зарубіжних принципів корпоративного управління, акцентують на відповідальності вищого керівництва підприємства за формування надійної системи внутрішнього контролю та підтримку належного його функціонування.

Внутрішній контроль - це механізм, за допомогою якого власники, наглядова рада, виконавче керівництво підприємства отримують впевненості в тому, що підприємство досягне поставлених цілей найбільш ефективним способом.

Цілями внутрішнього контролю є:

- забезпечення сучасного виявлення і аналізу ризиків;
- достовірності фінансової і управлінської інформації;
- збереження активів;
- дотримання законодавства, внутрішніх політик і процедур;

- виконання фінансово - господарських планів та ефективного використання ресурсів [2, с. 75].

На сьогоднішній день існує низка проблем запровадження системи внутрішнього контролю на підприємстві, основною причиною виникнення яких є нерозуміння власниками його сутності, мети і завдань. Також адміністрація не надає належної уваги побудові ефективної системи його здійснення. Найчастіше мають місце такі порушення:

- зловживання службовим становищем (не оприбуткування і привласнення грошей; надлишкове списання грошей по касі; привласнення основних засобів, що обліковуються на балансі підприємства та інше);

- невиконання або неякісне виконання службових обов'язків (формально підписують документи, не вникаючи в їх зміст, інвентаризація проводиться лише на папері, закупівлі проводяться не там, де вигідно підприємству, а там, де відповідальна за це посадова особа отримує особисту вигоду та інше);

- неправильна оцінка операцій із заготівлі, виробництва чи реалізації з точки зору доцільності і економічності.

Основною причиною цього є відсутність базового закону, який би містив поняття пов'язані зі сферою організації та здійснення внутрішнього контролю, розподіляв завдання, функції та обов'язки органів контролю та керівництва, регулював відносини між суб'єктами та об'єктами контролю. Тому науковці зазначають про необхідність удосконалення нормативно - правової бази стосовно внутрішнього контролю, розробки та прийняття закону про внутрішньо-фінансовий контроль, чітко встановити межі відповідальності в законодавстві, розмежувати функції ревізії та аудиту, розробити на підприємствах стандарти внутрішнього контролю [3, с. 100].

З метою посилення контролю особливу увагу необхідно приділити перевірці економічної ефективності і доцільності операцій підприємств, адже керівники окремих структурних підрозділів іноді не вникають в суть і ефективність рішень. Особливо важливо це коли компанія працює без вихідних і доводиться проводити оплату праці у вихідні дні.

Контроль поточної господарської діяльності повинен здійснюватися комплексно, тому цим повинні займатися фахівці, які знають економіку і технологію виробництва.

Для підвищення оперативності контролю на підприємствах важливе значення мають правильна організація кількісно - вартісного обліку цінностей в місцях зберігання продукції, раціональне здійснення операцій при надходження і реалізації продукції, ефективного використання коштів. Для цього необхідно, щоб керівники підприємств ґрунтовно знали суть і зміст господарських операцій, всебічно аналізували їх і впливали на виконання договорів на постачання і реалізації продукції.

Керівники і фахівці структурних підрозділів підприємств іноді контролюють діяльність роздрібно, непланомірно і не систематично. Для усунення цих недоліків потрібно складати плани поточного контролю на підприємствах, щоб протягом кожного місяця систематично контролювати

господарські операції і процеси. У них дуже важливо передбачати тематичні перевірки виконання прийнятих рішень та інші питання [1, с. 125].

Для підвищення ефективності контролю необхідно не тільки забезпечувати його своєчасність, але і повноту всіх операцій і процесів, а також розробити внутрішні стандарти контролю.

Таким чином, основні проблемні аспекти розвитку внутрішнього контролю на підприємствах негативно впливають як на ефективність внутрішнього контролю, так і на результати діяльності підприємства, а для впровадження ефективної системи внутрішнього контролю необхідно, не тільки забезпечувати його своєчасність, повноцінність операцій і процесів, а також розробити внутрішні стандарти контролю, здійснити автоматизацію контролю та удосконалити нормативно-правову базу стосовно внутрішнього контролю.

Література

1. Футоранська Ю.М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю.М. Футоранська. – Фінансовий контроль. – 2009. – №2(31) – 256 с.
2. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / В.М. Яценко. – Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №3 – 196 с.
3. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств / Марченко Д.М. – Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – 271 с.